

DESPOBLAMENT

Com sempre ha passat els pobles neixen, creixen i desapareixen. En el passat han estat impactants, amb poblacions arrasades per guerres i desastres ecològics.

Només ens cal fixar amb Ucraïna, quan ensenyen les imatges de la destrucció de les ciutats, és vergonyós que matin sense distinció persones, nens i encara no en tenen prou, han de prohibir que surtin els vaixells amb els aliments, la qual cosa farà que potser moriran molta més gent, encara que no intervinguin en aquesta guerra, una gran nació per apoderar-se d'un territori que no és seu.

Més endavant va venir la civilització industrial, encara que les desaparicions siguin més nombroses, les pèrdues són més lentes i continuades.

Les actuals crisis serien la darrera del totxo i la banca, que encara en patim les conseqüències.

L'economia d'aquests pobles es basava amb l'agricultura, ni amb les ajudes europees de la PAC i el desenvolupament rural, no eviten el tancament d'explotacions agràries, ni han aconseguit frenar el despoblament.

Aquests processos de canvi, donen sobre el terreny resultats diferents, uns pateixen emigració secular. Les darreres coincideixen amb els municipis allunyats de les ciutats principals, sense una base industrial autòctona i poc turística.

Només ha faltat el Covid, dos anys perduts, i d'una manera o altra ens ha afectat a tots. S'hauran d'imaginar i construir futurs millors per aquests pobles rurals del despoblament. Insistir en les mesures

conegudes. Promoure el patrimoni agroalimentari i natural. Subvencionar pagesos, industrials, botiguers i hotelers. Facilitar l'habitatge, escola i serveis als nouvinguts. Millorar carreteres o portar la fibra òptica als pobles, un servei actualment indispensable.

Esperem que evitin que no hi hagi tan despoblament, sobretot a la nostra comarca, que sàpiguen trobar un incentiu que eviti que els nostres pobles desapareguin.

Ramona Capell i Palau

Juneda

RECORDS D'INFÀNCIA

BELLPUIG 1960-1965

Eren mitjans de setembre, tan sols tenia 10 anys, no recordo en què ens desplaçàrem amb el pare, que m'acompanyava. Ja feia dies que la mare havia marcat tota la roba que em varen dir que necessitaria, ara ja no seria un nom, seria un número. Per poder comprar la roba vaig buidar la guardiola en forma de pilota de futbol on anava guardant els petits estalvis que feia, eren tota la meva il·lusió per poder comprar-me el que mes m'agradava .

Que gran que veia aquell edifici, no hi havia timbre i estiràrem una corda que feia sonar una campana. Ens obriren la porta, parlaren una estona amb el pare, jo no deia res, fins que el pare em va abraçar i va marxar. En aquell moment no pensava que estaria nou mesos sense tornar a veure la família.

Per una escala que em semblava molt maca, vaig pujar acompanyat d'un **padre** fins al dormitori que, per cert, era molt alt de sostre, tenia unes finestres molt grans i estava dividit en quatre departaments. Em varen assignar un llit, vaig treure el que portava a la maleta de cartró i ho vaig ficar a l'armari que em van dir. La maleta la vaig deixar a la part més alta de l'armari. No sabia que estaria tant temps sense fer-la servir.

La primera nit, quan em vaig ficar dins del llit, esperava que vingués la mare, em fes un petó i em digués "Bona nit". Res d'això va passar i, entre llàgrimes, em vaig adormir.

L'endemà no va ser la mare qui em va cridar, va ser un **padre** que ens va fer aixecar dient: "**Laudetur Jesus Christus**". I començà la rutina que duraria nou mesos: rentar la cara, en fila cap a la missa que es celebrava a la capella que hi havia al pis on dormíem, després esmorzar, estudi, classes, pati i dinar, quasi sempre amb silenci. Al principi ens llegien un trosset de la Bíblia, en llatí. No enteníem res. Després, "**Historia de la Cruzada española**", la guerra civil vista amb els ulls dels guanyadors. Tornàvem al pati, estudi, classes, rosari, i lectura de "**A los niños, pláticas i ejemplos**" que ens dibuixava un Déu castigador i no el Déu amor. Sopar, també en

silenci, i lectura, que era més amena que la del dinar. Una mica d'esbarjo i a dormir. Aquest era el dia a dia, poca cosa canviava perquè poques vegades sortíem del recinte on estàvem. Només una excursió de tan en tant, anar a veure una pel·lícula al poble, sempre que fos de caire religiós, o a algun indret proper de la comarca.

Els dissabtes eren per fer neteja general, tots a escombrar, a netejar vidres... No fregàvem el terra, l'escombràvem amb serradures mullades.

El diumenge la missa era a l'església que hi havia al pis inferior del convent. Sempre miràvem aquella gent que venia pensant que després de la missa ells marxarien a fer un volta pel poble o a fer un beure al bar i nosaltres ens quedaríem allí. Quan vam ser més grans, el que miràvem era si venia una noia bonica i l'únic que pensàvem era que maca que era, i no estàvem per la missa. A la tarda, des de les finestres d'on estàvem, es veia el camp de futbol de l'equip de la vila, i gaudíem del que passava al camp malgrat que no el veiem tot. Algun company avui encara recorda el nom dels jugadors d'aquell dies.

I va arribar el primer Nadal, i ni tio, ni arbre. Jo somiava en la nit màgica del sis de gener, i va arribar i va ser com totes les altres: ni un regal, res de res. En aquell moment pensava "que poc que ens estimen els reis". I quan arribava la Setmana Santa, després de quaranta dies de Quaresma, encara era més trista. La Pasqua, i el dilluns, el Dia de la Mona, i me'l passava pensant que els meus amics estaven menjant-se la mona i nosaltres allí tancats sense res.

Arribava el mes de juny i tots ens fèiem un calendari i anàvem marcant els dies que faltaven per poder tornar a casa, abraçar als pares, germans i compartir moltes aventures amb els amics. Alguns ja no tornaven al mes de setembre, deien prou a aquella vida tan disciplinada que ens inculcaven.

Cada mes havíem d'escriure una carta als pares, que havia de començar amb "*La gracia del Señor sea siempre con nosotros*". Jo un mes hi vaig ficar: "no sé què ficar, com que no ha passat res". Em varen esbrincar i m'obligaren a fer una carta tal i com ells deien que s'havia de fer. Els dies tots eren quasi iguals, i no importava si plovia o feia sol.

Estàvem obligats a rentar-nos els peus en aquella bassa tan gran i fonda. A l'hivern havíem de trencar el gel per poder rentar-nos. Tots teníem perellons als dits de les mans i unes crostes a les orelles. Tot era culpa del fred i de les males condicions higièniques.

Conforme anaves passant de curs, també et canviaven de dormitori i deixaves als petits i anaves amb els grans. Als dormitoris teníem un sol vàter, que tenia tota la nit el llum encès. Allí els que estaven castigats a copiar s'hi passaven moltes hores de la nit complint el càstig: mil vegades **"No hablaré en clase"** o **"En la fila estaré en silencio"**. No recordo si teníem càstig amb violència, però sí humiliacions per als que es pixaven al llit.

El moment en què deixes la infantesa i comences la joventut tens preocupacions, i necessitat que t'expliquin coses, principalment del sexe, però allí ni una paraula, tot era pecat. Com molts, vaig tindre un amor platònic. Ella era una noia que tenia els ulls blaus i el cabell ros. No sé com va arribar a les meves mans la seva fotografia, la ficava davall del coixí quan anava a dormir i somiava, fins que un dia em trobaren la fotografia, m'amençaren d'expulsar-me, i jo, preocupat. Què farien amb mi els pares si m'expulsaven? Menys mal que tot va quedar en un mal somni.

Quan vaig entrar a Bellpuig volia ser missioner per poder anar a un lloc llunyà per ajudar els més necessitats. Encara que allò no fos possible, he intentat fer-ho aquí i ho segueixo fent, com penso que ho fan molts dels que estiguérem en aquell convent, AJUDAR EL QUE MÉS HO NECESSITA.

Vull que aquest petit escrit sigui recordant a tots els que un dia passaren per l'Escola Apostòlica del Pares Paüls de Bellpuig, pels que no hi són, pels que no sé on són, i en especial per tots aquells que encara avui ens anem connectant pel mòbil i, d'una forma molt especial, al Josep Dionís Martínez, que va ser un dels impulsors que després de molts anys ens tornéssim a retrobar molts dels antics alumnes.

RAMON MIRÓ BERNAT

L'ALBI

UN POBLE DE PAGESOS

Hi havia un poble de pagesos al secà, era l'únic modo de vida d'aquella població, resulta ser que passaren molts mesos sense ploure, les collites perillaven, si no plovia aviat era la ruïna per l'economia d'aquell poble, els habitants estaven desesperats davant d'aquella situació.

Acordaren fer una reunió de poble per intentar trobar una solució. Què podrien fer? Després de nombrar diferents solucions acordaren, per unanimitat, anar a demanar consell al Sr. Rector, hi anaren i raonaren amb ell el problema i que és el que es podia fer. Entre moltes coses, una que els va dir el Sr. Rector era que durant quinze dies, cada dia al matí, abans d'anar a treballar al camp assistissin a la Missa que es celebrava a les set del matí i demanessin per la pluja. Així ho van fer però passats els quinze dies no va ploure.

Els pagesos, desanimats, preguntaren al Sr. Rector si havien fet alguna cosa mal feta ja que no havia plogut. El Sr. Rector els contestà que NO encara que podria ser que haguessin anat a Missa però sense fe. Li contestaren que NO. Llavors, el Sr. Rector els contestà: si és veritat que hi anàveu amb fe, com és que ningú hi venia amb paraigües?

CONCLUSIÓ: En aquest món, sense fe, no es pot fer res.

Francesc Sardà i Santafé

L'Espluga Calba

RECORDS

Els cabells blancs i unes quantes arrugues a la pell revelen que amb més de vuitanta anys, però encara camino sense bastó, he viscut i he après molt en aquesta llarga vida. Vull recordar els temps més senzills de la meva infantesa, quant tot era molt més simple i diferent d'avui.

Amb el meu primer plor i els ulls encara tancats vaig anunciar que ja havia arribat a aquest món. Plorava perquè els nadons han de fer el primer plor quan neixen, no pas perquè tingues el mal presentiment de que allò no començava gaire bé, doncs feia gairebé un any que havia començat aquella sagnant i desastrosa guerra civil. El meu pare tenia 27 anys i, com altres joves del poble, sense ganes, i amb la sort que si acabava mig bé per a ells podrien continuar la seva vida i en el seu cas, anar a fer de pagès, va haver de fer-se la bossa i acomiadant-se de la meva mare va marxar a lluitar al front. Al poble no es que la cosa fos gaire tranquil·la, vull dir, que encara que no haguessin combats per allí a prop, la gent tenia por, se sentia a dir que havien bombardejat poblacions i que havia morts, i ves doncs , que havien de fer! Moltes famílies van decidir marxar, agafar roba, queviures i lo més imprescindible per cuinar i amb la canalla van anar a viure a les cabanes que tenien pels trossos. Perquè en aquells temps les cabanes estaven totes cuidades, tenien una cisterna que recollien l'aigua de la pluja que els servia per beure i cuinar, les escombraven , treien la pols i així tenien un lloc digne per anar fent.

Després de la guerra, als quatre anys vaig anar per primera vegada a l'escola. Aprendre, el que s'entén per adquirir coneixements era ben poc. Estudiàvem de la enciclopèdia, que era un llibre on havien diferents matèries, geografia, llengua, matemàtiques. Un dia per la tarda cada setmana resàvem el rosari, això si, en castellà. No m'importa aprendre una altra llengua, de fet m'agrada, però preferia parlar i estudiar en la nostra llengua, cosa impossible, doncs estava totalment prohibit dir una sola paraula en català. Fins i tot ens van canviar els noms al castellà. A mi en deien Mireia, igual que en català, però encara que s'escriu igual sona molt diferent quan es diu en castellà. Això si, al sortir de l'aula ja érem altre cop catalanes. No dic catalans perquè les nenes anàvem a un edifici i els nens a un altre, no fos cosa. Varem estudiar

la història d'Espanya, bé, una part només de la història. Havia aquella llista interminable de "los reyes godos y visigodos" que havíem de memoritzar si volíes sortir al pati i no portar deures extres cap a casa. La assignatura millor era "La urbanidad", ens ensenyaven el respecte als grans, als pares, unes normes de comportament i un llenguatge adient i que no fos malsonant. De fet, jo no he dit mai una paraulota, i puc assegurar que mai és mai. Crec que aquests principis no eren pas dolents, és més, crec que s'hauria de tractar a l'escola avui dia el respecte a la nostra gent i unes normes de convivència o comportament.

Tampoc era tot negatiu. Per la tarda feiem "Labores del hogar" per aprendre a estalviar i a reutilitzar la roba o les coses de la casa. També feiem extraescolars, com ara, però no feiem ni anglès ni informàtica, ens agradava el teatre, assajàvem i preparàvem obres, o apreníem balls regionals. I a l'arribar a casa havíem de fer els deures per l'endemà. Déu meu, ens faltava temps. Sempre ocupades. I així ens vàrem fer adolescents i després grans. Jo vaig passar-m'ho molt bé a la meva joventut, si la comparo amb la dels meus fills o dels meus nets no se si la voldria canviar. Trobo que necessiten massa coses, mòbils, cotxes, diners, discoteques,...total per passar-s'ho tant bé gairebé com nosaltres.

I després, en plena joventut em vaig casar. Tenia 25 anys i ell 28. Els millors temps de la meua vida. Al poc ja va nèixer el primer fill, i al cap d'un any i mig el segon. No podia perdre el temps. A casa no havia electrodomèstics, la qual cosa vol dir que s'havia de rentar la roba a mà, que era on passava més temps. La roba dels nens, del pare i del marit i la nostra. Recordo que anàvem als safareigs que havia a la plaça, al costat del riu. Allí les noies ens posàvem una al costat de l'altra i ens explicàvem i parlàvem tota l'estona. Hi havia dos safareigs, al primer entrava l'aigua del riu i era per rentar. El segon era per esbandir la roba. En acabar, la posàvem dins d'un cossi i cap a casa a estendre-la al sol. Lo més pesat era quan havíem d'ajudar a les feines del camp. No és

que no m'agradés, estava contenta treballant al costat del meu marit, però fes les feines de casa igualment, prepara els cistells per dinar, ves al tros a treballar i en tornar continua treballant a casa. Era molt pesat, sobre tot quan arribaves a casa i s'havia d'estar pels nens i preparar el sopar. Com que som a Les Garrigues, tenim tres collites que venen seguides, primer la verema, després les ametlles i acabem amb les olives. Quasi res, des de setembre fins al gener, mig any com qui diu. Avui això és impensable, però si ho mires bé, teníem tot el temps del món per conviure, per parlar en família i per preparar algun projecte.

Ara que han passat els anys, em miro la meua vida com si fos una pel·lícula, em veig amunt i avall sense parar, però contenta i feliç. Ara dispeno de molt més temps i el dedico entre altres coses a fer anar el mòbil, el Wassap sobretot, missatgets i fotos de bon dia i bona nit amb les amigues i amb els fills. La tele i la radio també ocupen una part del meu temps durant el dia, a la nit però intento llegir algun que altre llibre que m'han recomanat en un taller de lectura que faig al Casal del poble.

La vida no és un cicle, té un principi i un final, i unes etapes entre mig que has de viure. Jo dono gràcies perquè em considero afortunada, pel que he viscut i pel que em queda encara. Em falta l'empenta, però tinc les il·lusions encara per poder ajudar a ser feliços a fills, nets, familiars i veïns.

Tinc la sort que puc viure sola a casa meua, o la mala sort perquè no tinc el meu marit. Molts éssers estimats han marxat ja, alguns abans d'hora.

Ens tornarem a veure allà dalt, però encara no.

Teresina Veciana Gebellí
Vinaixa